

Handläggare
Samhällsbyggnadskontoret
Felix Ockborn
Hållbarhetsstrateg
0857829669
felix.ockborn@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2021-11-05

Sida
1 (7)
Diarienummer
KSM2019-108.210

Mottagare
Hållbarhetsutskottet

Delredovisning av uppdraget Revidering av klimat- och energistrategin

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till hållbarhetsutskottet

- Informationen noteras

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Sara Kopparberg Nordemo
Chef samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning

Kommunens klimatarbete utgår från kommunplanens mål. Viktiga delar av det pågående klimatarbetet redovisas och består av:

- Hur samtliga medarbetare i kommunen involveras i arbetet att ställa om till en cirkulär och klimatneutral kommun genom måldelningsprocessen.
- En klimatanalys av kommunorganisationens totala konsumtionsbaserade utsläpp för att ge stöd i verksamheternas målarbete med hjälp av Svalna.
- Klimatplan i Climate View som beskriver vägen till nettonollutsläpp av territoriella växthusgaser till 2030.
- Projektet Fossilfritt 2030 som bland annat hjälper kommunkoncernen att nå fossilfri fordonsflotta, transporter och entreprenader 2025.
- Ett pilotprojekt med IVL för att kunna beräkna klimatutsläpp från nya och ombyggda stadsdelar.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen fick i februari 2019 uppdrag att revidera Klimat- och energistrategin 2010-2020.

På hållbarhetsutskottet 16 december 2020 (§54) gjordes en delredovisning av uppdraget då förslaget att ta fram en separat klimatplan med i verktyget Climate View respektive en separat energiplan godkändes.

I kommunplanen 2021-2024 förtydligades hur hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är integrerade i kommunens vision och alla fyra övergripande mål för att kommunen ska styra sitt arbete mot en långsiktig hållbar utveckling. Kommunplanen sätter den strategiska riktningen för hela kommunkoncernens klimatarbete och genom måldelningsprocessen involveras alla medarbetare att bidra till det arbetet.

Denna delredovisning redogör för hur olika delar av klimatarbetet fortskrider med utgångspunkt från kommunplanens mål.

Klimatmål i kommunplanen

Kommunens klimatarbete berör, och är beroende av, alla verksamheter och medarbetare. För att effektivt styra det långsiktiga klimatarbetet är kommunens klimatmål en integrerad del av kommunplanen. Genom ett tydligt klimatmål i kommunplanen blir alla medarbetare medskapare av hur kommunens klimatarbete genomförs vilket är viktigt både för att få motiverade medarbetare och för att bygga ett ägandeskap i organisationen.

Under målområdet *Hållbar ekonomi – kostnadseffektiv, balanserad och cirkulär* i kommunplanen står det att:

En viktig del i att skapa det hållbara livet är att ställa om till att bli en cirkulär och klimatneutral kommun. Hela kommunkoncernen och alla som bor och verkar i Tyresö kommun ska kunna bidra till denna omställning.

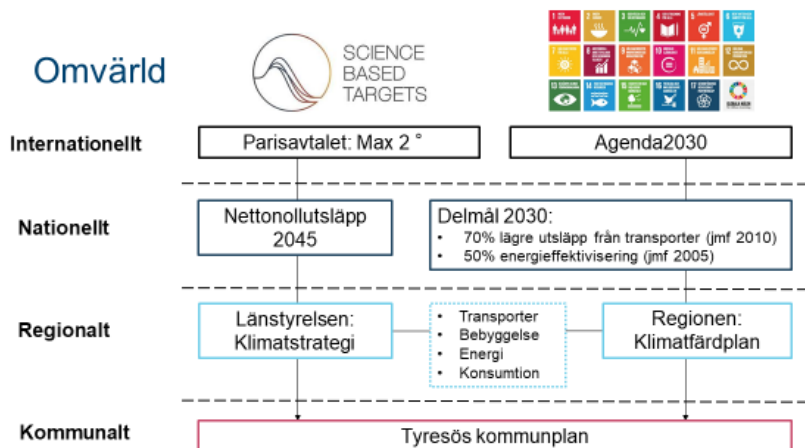
I kommunplan 2022-2025 har målet att nå klimatneutralitet blivit ännu tydligare genom att det inkluderats i målformuleringen under detta målområde:

Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning sker inom den cirkulära ekonomins villkor – kostnadseffektiv, balanserad och klimatneutral

Detta mål har en specifik koppling till de globala hållbarhetsmålen 12 Hållbar konsumtion och produktion och 13 Bekämpa klimatförändringarna.

Inför antagande av kommunplan 2022-2025 har det också fastslagits att syftet med kommunplanens mål är att de ska vara långsiktiga med en tidshorisont på 8-10 år. För att kommunen ska kunna bedriva ett effektivt klimatarbete är det viktigt att ha ett långsiktigt mål och att det är utformat utifrån internationell, nationell och regional kontext och ramverk. I Parisavtalet beskrivs den totala globala koldioxidbudgeten och där klargörs att alla länder först och främst ansvarar för sina territoriella utsläpp. Tyresö kommun tog 2019 fram en koldioxidbudget med hjälp av Uppsala universitet som presenterades för HU den 23 oktober 2019 (§58). Koldioxidbudgeten identifierar att transporter och byggnation är de sektorer med störst lokala klimatutsläpp och som därför behöver prioriteras. Dessa prioriteringar går i linje med de nationella och regionala målen och strategierna, se bild nedan.

För att bli en helt klimatneutral kommun måste både de territoriella och konsumtionsbaserade utsläppen, orsakade av både kommunen som organisation och alla som bor och verkar här, bli nettonoll. Enligt nationell statistik¹ så står de konsumtionsbaserade utsläppen för 57 % av de totala utsläppen i Sverige. Konsumtionsbaserade utsläpp är dock svårare att mäta och följa upp på kommunal nivå och för de territoriella utsläppen har vi som kommun mer direkt ansvar och rådighet. Därför bör kommunen prioritera de territoriella utsläppen först och genom skarpa mål och åtgärder minska dessa utsläpp med 16 % per år i enlighet med koldioxidbudgeten. Samtidigt bör kommunen utveckla förutsättningarna för att adressera de konsumtionsbaserade utsläppen, vilket sker genom omställningen till en cirkulär ekonomi enligt kommunplanens mål. Allteftersom det utvecklas bättre verktyg för att mäta och adressera konsumtionsbaserade utsläpp så bör detta integreras i kommunkoncernen arbete och i det externa arbetet som involverar medborgare och verksamma i Tyresö kommun genom tydligare mål och åtgärder.

Det nationella målet är att de territoriella utsläppen från Sverige ska vara nettonoll till 2045. Detta är den lagstadgade bindande tidsgränsen för alla kommuner att nå nettonollutsläpp territoriellt. Men i det nationella målet innefattas utsläpp från alla tunga industrier, jordbruk och energiproduktion i landet, verksamheter som det är väldigt få av i Tyresö. Därför har Tyresö kommun möjligheten, och ansvaret, att nå nettonollutsläpp territoriellt tidigare än 2045. Tyresö kommun har också mycket grönstruktur i kommunen och genom att stärka dess kapacitet att binda mer kol bidrar kommunen både till att bromsa ackumuleringen av koldioxid i atmosfären vilket leder till global uppvärmning och att samtidigt göra Tyresös skog och mark mer motståndskraftig mot klimatförändringarna som kommer. Att stärka kommunens kolsänkor är en del i att nå nettonollutsläpp genom att kompensera för de utsläpp som ännu inte kunnat ställas om. För att Parisavtalets mål ska nås globalt måste de som kan gå före i omställningen och minska sina utsläpp i snabbare takt än de som har sämre förutsättningar och där har Tyresö möjlighet att vara bland dem som går i bräschen. Detta är också i linje med Agenda 2030 att ta ett globalt ansvar för målens uppfyllelse.

Kommunplanens mål om klimatneutralitet inom 8-10 år betyder i praktiken att Tyresö som geografiskt område ska ha nettonollutsläpp av territoriella växthusgaser till 2030. Eftersom transporter står för den största delen av dessa utsläpp och kommunkoncernen bör vara ledande i omställningen så är en

¹ <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/begransad-klimatpaverkan/konsumtionsbaserade-utslapp-i-sverige-och-i-andra-lander/>

rimlig målsättning att kommunens fordonsflotta och upphandlade transporttjänster och entreprenader är fossilfria till 2025.

Sammanfattningsvis kan detta summeras i att Tyresö kommuns klimatarbete:

1. utgår från Parisavtalet, Agenda 2030 och den koldioxidbudget vi upprättat och skall omfatta kommunen som geografiskt område.
2. i första hand prioriterar att minska de territoriella utsläppen och successivt utökas för att omfatta flygresor och andra konsumtionsbaserade utsläpp
3. tar sikte på nettonollutsläpp av territoriella växthusgaser 2030 och att kommunkoncernens fordon och transporter är fossilfria 2025.

Klimatanalys av kommunorganisationens konsumtionsbaserade klimatutsläpp - Svalna

För att alla verksamheter ska kunna sätta meningsfulla mål på omställning till cirkulär ekonomi och minskade klimatutsläpp är det viktigt att veta vad som ska prioriteras. Därför görs under hösten 2021 en analys av kommunorganisationens totala konsumtionsbaserade klimatutsläpp med hjälp av företaget Svalna. De har utvecklat en metod att göra klimatberäkningar baserat på transaktionsdata från en organisations bokföringssystem.

Klimatberäkningarna görs på alla inköp för åren 2019-2020 och går att se på såväl kommunövergripande nivå som nedbrutet på förvaltnings-, avdelnings- och enhetsnivå. Med hjälp av denna analys kan alla verksamheter se inom vilka kategorier (resor, tjänster, fastigheter) de största klimatutsläppen genereras för att på så sätt kunna sätta mål och aktiviteter som adresserar dessa utsläpp.

Metoden har tidigare använts av universitet för att analysera de klimatutsläpp som deras organisationer genererar. Tyresö kommun deltar i ett pilotprojekt som delfinansieras av Energimyndigheten och är bland de första kommunerna att göra en sådan här klimatberäkning.

Genom att Tyresö deltar i pilotprojektet består den totala kostnaden för klimatanalysen ett reducerat pris på 195 000 kronor samt att vi bidrar med 25 arbetstimmar (14 625 kronor inklusive overhead) för utveckling och kommunikation. Klimatanalysen finansieras med medel från kommunstyrelsens särskilda anslag för att stärka kommunens klimat- och miljöarbete.

Klimatplan i Climate View

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram en klimatplan som beskriver de omställningar som behöver ske inom Tyresö som geografiskt område för att nå nettonollutsläpp 2030. Den första versionen av Klimatplanen beskriver

samhällsbyggnadskontorets handlingsplan för att bidra till kommunplanens klimatmål och inkluderar de åtgärder som samhällsbyggnadskontoret ska genomföra för att bidra till att klimatomställningarna ska ske.

Beräkningarna, som visar på de territoriella utsläpp som genereras i Tyresö idag och hur de kommer att utvecklas över tid om inga åtgärder görs, är baserade på lokal statistik (till exempel antal registrerade fordon, energianvändning och avfall) och skiljer sig därför från de utsläpp som redovisas i nationella emissionsdatabasen. Fördelen med att arbeta med lokal statistik är att den kan användas som indikatorer som beskriver förändring (till exempel fler resor med cykel och fler fossilfria fordon) som gör det möjligt att följa utsläppsutvecklingen och utvärdera om vi följer takten som krävs för att nå målet. Det är därmed också möjligt att analysera om åtgärderna är tillräckliga eller behöver justeras.

Klimatplanen är helt digital och går därmed att dela och att uppdatera när ny information tillkommer. Tanken är att klimatplanen ska uppdateras varje år utifrån hur utsläppsutvecklingen går och hur kunskapsläget utvecklas kring till exempel nya möjligheter och samarbeten.

Det första utkastet av klimatplanen är nu på intern remiss inom samhällsbyggnadskontoret och den färdiga planen beräknas kunna presenteras i början av nästa år. För att läsa utkastet på klimatplanen klicka här:

[Tyresö 2030 \(climateview.global\)](https://climateview.global)

Licensavgifter för tillgång till Climate View är 54 000 kronor/år och finansieras med medel från kommunstyrelsens särskilda anslag för att stärka kommunens klimat- och miljöarbete.

En prövning av barnets bästa har genomförts i arbetet med klimatplanen och återfinns i bilaga 1.

Fossilfritt 2030

Tyresö kommun är en av tolv kommuner i Stockholm som deltar i samverkansprojektet Fossilfritt 2030 som pågår fram till slutet av 2022. Målet med projektet är att ge stöd till offentliga organisationer i omställningsarbetet för att nå de nationella transportmålen. I Tyresö utgör arbetet i Fossilfritt 2030 en av åtgärderna i samhällsbyggnadskontorets klimatplan.

Arbetet i Fossilfritt 2030 har stärkts av att flera Södertörnskommuner deltar. Inom Södertörnsnätverket för klimatstrategier har fyra gemensamma aktiviteter tagits fram som utförs inom ramen för Fossilfritt 2030:

- Främja etablering av laddinfrastruktur för elfordon på Södertörn

- Främja etablering av tankställen för biogas på lämpliga platser på Södertörn
- Samverka kring klimat- och miljökrav i upphandling av transport- och entreprenadtjänster
- Stödja kommunernas arbete med omställningen av den egna fordonsflottan

Kostnaden för deltagande i projektet Fossilfritt 2030 är 35 000 kronor/år.

Digitalt verktyg för beräkning av klimatpåverkan från nybyggda stadsdelar tillsammans med IVL

Tyresö deltar som pilotkommun i ett projekt som IVL Svenska Miljöinstitutet leder med finansiering från Formas. Syftet med projektet är att ta fram ett lättanvänt verktyg för att beräkna klimatpåverkan från stadsdelar som så enkelt som möjligt kan implementeras i de vanliga planprocesserna. Verktøget utgår ifrån detaljplanen för en nybyggd eller ombyggd stadsdel. Beräkningarna visar utsläppen utifrån ett nollalternativ och ett alternativ där åtgärder för minskning av klimatpåverkan inkluderats.

Tyresö kommer att ha Trollbäckens Centrumstråk som pilotområde i projektet utifrån det hållbarhetsprogram som tagits fram för hela området.

Beräkningarna kommer att inkludera utsläpp från uppförande och drift av byggnader samt mobilitet. Projektet ger oss möjlighet att lära mer om verktyg för klimatberäkningar, vilket är viktigt utifrån den nya lagstiftningen om klimatdeklarationer för byggnader som träder i kraft 1 januari 2022 men framförallt för att sätta en process för att ta med klimatberäkningar i tidigt skede i planprocessen framöver.

Projektet löper under 2,5 år och Tyresös bidrag består av 300 arbetstimmar för att lära oss om metoden och genomföra beräkningar som kommer oss till nytta, samt en liten del för feedback och utveckling av verktyget.

Bilagor

1. Utkast på klimatplanen: [Tyresö 2030 \(climateview.global\)](https://www.tyresö.se/tyresos-2030)
2. Klimatplanen_Bedömning av barnets bästa_210122